

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 239/2018-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Rakúsko, zastúpenej euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, advokátska kancelária, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Rakúsko (ďalej len

„sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru a základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017, ktorou žiada vydať tento nález:

„I. Rozsudkom Krajského soudu Bratislava ze dne 28. 9. 2017 č. j. 3Co/201/2015-87 bylo porušeno právo stěžovatelky na

- spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy;

- odškodnění podle čl. 36 odst. 3 Listiny, čl. 46 odst. 3 Ústavy a čl. 5 odst. 5 Úmluvy.

II. Napadený rozsudek se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu Bratislava k novému projednání.

III. Stěžovatelce se přiznává přiměřené zadostiučinění ve výši 1.000,-Euro, které je Krajský soud Bratislava povinen vyplatit k rukám stěžovatelky do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu.

IV. Stěžovatelce se... přiznávají náklady právního zastupování...“

2. Ako zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh vyplynulo, sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) vedeného pod sp. zn. 9 C 26/2012, v ktorom sa domáhala proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky ako žalovanej (ďalej len „žalovaná“) zaplatenia sumy 912,83 € s príslušenstvom. Zaplatenia tejto sumy sa sťažovateľka domáhala z titulu odškodnenia podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnej rehabilitácii“) za výkon trestu odňatia slobody jej otcom [redacted] vo forme paušálnej náhrady straty na zárobku počas výkonu väzby a trestu odňatia slobody [§ 23 ods. 1 písm. a) zákona o súdnej rehabilitácii] za obdobie od 14. mája 1950 do 5. júla 1950 a od 7. augusta 1950 do 17. mája 1951. Žalobu odôvodnila sťažovateľka tým, že jej otec [redacted] bol rozsudkom bývalého Krajského vojenského súdu v Košiciach sp. zn. Ktr 406/50 zo 14. mája 1950 (ďalej len „rozsudok bývalého krajského vojenského súdu“) uznaný vinným zo spáchania zločinu porušenia subordinácie

podľa § 145, § 146 písm. c) zákona č. 19/1855 r. z. Vojenský trestný zákon o zločinoch a prečinoch v znení neskorších predpisov a odsúdený na trest zostreného žalára v trvaní jedenástich mesiacov nepodmienečne. Rozsudok bývalého krajského vojenského súdu bol v zmysle § 14 ods. 1 písm. f) zákona o súdnej rehabilitácii zrušený vo výroku o treste uznesením bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 Rtv 46/91 z 5. septembra 1991, pretože výmera trestu bola v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečenstva činu pre spoločnosť. Rozsudkom bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 Rtv 46/91 z 10. októbra 1991 bol pri nezmenenom výroku o vine otcovi sťažovateľky uložený trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca nepodmienečne. Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009 bola v trestnej veci [REDAKOVANÉ] povolená obnova konania a bol zrušený výrok o vine a treste rozsudku bývalého krajského vojenského súdu a rozsudku bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 Rtv 46/91 z 10. októbra 1991. Následne bolo uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2010 trestné stíhanie otca sťažovateľky zastavené, pretože skutok nie je trestným činom. Sťažovateľka sa žalobou domáhala zaplatenia náhrady mzdy pôvodne za obdobie jedenástich mesiacov výkonu trestu odňatia slobody jej otcom. Pretože žalovaná priznala sťažovateľke rozhodnutím č. 20691/2011-541/5 z 26. júla 2012 nárok na náhradu mzdy za jeden mesiac výkonu trestu odňatia slobody (od 14. mája 1950 do 13. júna 1950) vo výške 82,98 € a následne aj k tomu patriaci úrok z omeškania za omeškanie s výplatom tejto sumy, vzala sťažovateľka v tejto časti spolu s úrokom z omeškania žalobu späť a okresný súd konanie v tejto časti zastavil. Predmetom konania tak zostalo zaplatenie sumy 829,85 € s príslušenstvom zodpovedajúce 10 mesiacom výkonu trestu odňatia slobody otcom sťažovateľky. Sťažovateľka poukázala na to, že v situácii, keď jej otec zomrel [REDAKOVANÉ], jeho pozostalá manželka [REDAKOVANÉ] zomrela [REDAKOVANÉ] a jediný súrodeneц sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ml. zomrel [REDAKOVANÉ], sťažovateľka je jedinou oprávnenou osobou, na ktorú prešlo právo žiadať odškodnenie podľa § 26 zákona o súdnej rehabilitácii. Pokiaľ žalovaná rozhodnutím č. 11621/93-91/1459/V zo 4. januára 1994 v nadväznosti na rozhodnutia bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov z roku 1991 priznala odškodnenie za obdobie výkonu trestu otca sťažovateľky od 14. júna 1950 do 5. júla 1950 a do 7. augusta 1950 do 17. mája 1951 jeho pozostalej manželke a bratovi sťažovateľky a týmto ho i vyplatila v roku 1994,

sťažovateľka poukázala na to, že právo na odškodnenie podľa § 26 zákona o súdnych rehabilitáciách prechádza na dedičov poškodeného a pozostalá manželka dedičstvo odmietla, v dôsledku čoho boli dedičmi [REDAKOVANÉ] iba sťažovateľka a jej brat (ako to vyplýva z rozhodnutia bývalého Štátneho notárstva v Michalovciach sp. zn. D 1401/61 zo 17. mája 1962 vydaného v dedičskom konaní po neb. [REDAKOVANÉ], zomrelom [REDAKOVANÉ]).

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 26/2012-72 zo 6. novembra 2014 žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. S poukazom na § 1 ods. 1, § 23 ods. 1 písm. a) a ods. 2, § 24 ods. 1, 2 zákona o súdnej rehabilitácii konštatoval, že sťažovateľke nepochybne vzniklo právo na odškodnenie za obdobie jedného mesiaca výkonu trestu odňatia slobody jej otca (vo výške 82,98 €), pretože uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009 bola v trestnej veci [REDAKOVANÉ] povolená obnova konania a uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2010 bolo trestné stíhanie otca sťažovateľky zastavené, pretože skutok nie je trestným činom. V tejto časti bolo sťažovateľke odškodnenie aj žalovanou priznané a sťažovateľka žalobu vzala späť. Pokiaľ ide o odškodnenie za zostávajúcich desať mesiacov výkonu trestu odňatia slobody, okresný súd dospel k záveru, že nárok sťažovateľke nemožno priznať, pretože je premlčaný a žalovaná vzniesla námietku premlčania. Námietku premlčania vznesenú žalovanou posúdil okresný súd s poukazom na § 24 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii, podľa ktorého nárok na odškodnenie treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Okresný súd z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že bývalý Vojenský obvodový súd Prešov uznesením sp. zn. 4 Rtv 46/91 z 5. septembra 1991 zrušil rozsudok krajského vojenského súdu vo výroku o treste, pretože výmera trestu bola v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Pretože toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 14. septembra 1991 a sťažovateľka si nárok na odškodnenie uplatnila na súde až 6. februára 2012, nárok sťažovateľky považoval v tejto časti za premlčaný 14. septembra 1994. Okresný súd považoval za preukázané, že žalovaná poskytla v roku 1994 odškodnenie bratovi sťažovateľky a jej matke, ktorá nebola oprávnenou osobou a odškodnenie jej

poskytnuté byť nemalo. Sťažovateľka sa preto mala domáhať vydania bezdôvodného obohatenia proti svojej matke, ale najmä sa mohla domáhať náhrady škody proti štátu z titulu nesprávneho úradného postupu s poukazom na to, že žalovaná vyplatila odškodnenie neoprávnenej osobe.

4. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 26/2012-72 zo 6. novembra 2014 odvolanie, ktorým žiadala rozsudok okresného súdu zmeniť a žalobe vyhovieť. Namietala nesprávne právne posúdenie začiatku plynutia lehoty na uplatnenie si nároku na odškodnenie podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych rehabilitáciách. S poukazom na rozhodnutia vydané v trestnej veci otca sťažovateľky dôvodila tým, že uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2012 nebol zrušený len trest jedného mesiaca, ktorý mu udelil bývalý Vojenský obvodový súd Prešov, ale všetky predchádzajúce rozhodnutia vydané v trestnom konaní a v ďalšom konaní sa posudzovala pôvodná obžaloba z roku 1950. Poukázala na to, že pri riadnom postupe, malo byť odškodnenie vyplatené na základe nezákonného, právoplatne zrušeného rozsudku bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov z roku 1991 vrátené a nanovo by sa malo určiť odškodnenie podľa rozhodnutí z rokov 2009 a 2010. Nemožno započítať to, čo bolo vyplatené na podklade iných rozhodnutí, ktoré boli navyše tiež zrušené ako nezákonné, a navyše akoby to bolo vyplatené sťažovateľke, hoci nikdy nebolo. Podľa názoru sťažovateľky trojročnú lehotu ustanovenú § 24 zákona o súdnych rehabilitáciách nemožno počítat' od rozhodnutia z roku 1991, ale až od posledného právoplatného rozhodnutia vo veci, ktorým bolo uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2010.

5. Krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanej priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania. Rozsudok okresného súdu považoval vo výroku za vecne správny a zdôraznil, že odškodnenie za 10 mesiacov výkonu trestu odňatia slobody, o ktoré bol trest znížený (z 11 mesiacov na 1 mesiac) rozhodnutiami bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov v roku 1991, sa mohlo uplatniť v trojročnej lehote plynúcej od 14. septembra 1991 tak, ako to uviedol okresný súd. Následne povolená obnova konania sa týkala už iba trestu odňatia

slobody v trvaní jedného mesiaca. Hoci okresný súd považoval nárok za premlčaný a podľa názoru krajského súdu išlo o jeho zánik neuplatnením v zákonnej lehote, tento rozdiel v právnom posúdení nemal vplyv na správnosť výroku rozsudku okresného súdu.

6. Rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 26/2012-72 zo 6. novembra 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 nadobudol právoplatnosť 27. decembra 2017.

7. Sťažovateľka v sťažnosti na porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru a základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 zhrnula skutkové okolnosti veci, zopakovala svoju argumentáciu uvedenú najmä v odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 26/2012-72 zo 6. novembra 2014 a zdôraznila, že hoci bol jej otec neoprávnene väznený jedenásť mesiacov, odškodnenie vo forme paušálnej náhrady straty na zárobku jej bolo priznané iba za jeden mesiac. Krajský súd vec nesprávne posúdil, pretože nevzal do úvahy, že skoršie odškodnenie bolo bratovi a matke sťažovateľky vyplatené na základe rozhodnutí bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov z roku 1991, ktoré boli nezákonnými rozhodnutiami a boli ako také v roku 2010 zrušené Okresným súdom Prešov. Ak bolo podľa neho niekomu vyplatené nejaké odškodnenie, malo byť vrátené, avšak v dôsledku toho, že sťažovateľke žiadne odškodnenie vyplatené nebolo, povinnosť vrátiť odškodnenie sa jej nemohla týkať. Okresný súd Prešov uznesením z 18. júna 2009 totiž zrušil všetky skôr vydané rozhodnutia, teda nielen odsudzujúci rozsudok z 10. októbra 1991, ktorým bol uložený otcovi sťažovateľky trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca, ale aj pôvodný odsudzujúci rozsudok bývalého krajského vojenského súdu z roku 1950, ktorým bol uložený trest odňatia slobody na jedenásť mesiacov. Tým sa trestné konanie dostalo do štádia, v ktorom bolo rozhodované o pôvodnej obžalobe s výsledkom zastavenia trestného stíhania otca sťažovateľky, pretože skutok nie je trestným činom, a preto je potrebné vychádzať z toho, že odsudzujúci rozsudok bývalého krajského vojenského súdu z roku 1950 bol právoplatne zrušený až v roku 2009. Sťažovateľka uplatnila svoj nárok riadne a včas a ako oprávnená

osoba má právo na to, aby bola odškodnená podľa § 26 zákona o súdnych rehabilitáciách na základe uznesení Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009 a sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2010 a skutočnosti, že jej otec bol jedenásť mesiacov nevinne väznený.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

10. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Sťažovateľka namieta porušenie týchto ustanovení dohovoru, ústavy a listiny:

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Podľa čl. 36 ods. 3 listiny každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

13. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

14. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

15. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

16. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

17. Ako zo sťažnosti vyplýva, k porušeniu sťažovateľkou označených ustanovení dohovoru, ústavy a listiny malo dôjsť rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 v dôsledku toho, že krajský súd vec právne posúdil spôsobom, ktorý je založený na takom výklade najmä § 24 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii, ktorý popiera jeho účel a zmysel. Podľa argumentácie sťažovateľky malo byť toto ustanovenie vykladané tak, že v ňom uvedená lehota začína plynúť až dňom právoplatnosti posledného rozhodnutia o rehabilitácii. Aplikácia tohto ustanovenia potom mala byť vo vzťahu k uplatnenému nároku sťažovateľky na odškodnenie paušálnou náhradou straty na zárobku podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych rehabilitáciách za desať mesiacov, resp. celých jedenásť mesiacov výkonu trestu odňatia slobody jej otcom taká, že lehota začala plynúť až

právoplatnosťou uznesení Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009 a sp. zn. 41 Tv 2/2010 z 20. decembra 2010, a nie už právoplatnosťou uznesenia bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 Rtv 46/91 z 5. septembra 1991, t. j. 14. septembra 1991, ako to uviedol krajský súd. Iba takáto aplikácia § 24 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii je podľa názoru sťažovateľky ústavne konformná, a to z dôvodu, že Okresný súd Prešov uznesením č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009 zrušil všetky skôr vydané rozhodnutia v trestnom konaní, t. j. pôvodný odsudzujúci rozsudok bývalého krajského vojenského súdu z roku 1950, ako aj odsudzujúci rozsudok Vojenského obvodového súdu Prešov z 10. októbra 1991, ktorým bol trest zmiernený z jedenástich mesiacov na jeden mesiac. Obdobne sťažovateľka argumentovala už v odvolaní podanom proti rozsudku okresného súdu.

18. Krajský súd v rozsudku č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 reagoval na túto argumentáciu sťažovateľky takto:

«... K námietke žalobkyne, že súd prvej inštancie mal pri svojom rozhodovaní správne počítať lehotu podľa § 24 ods. 2 zák. č. 116/1191 Zb. až od posledného právoplatného rozhodnutia vo veci, t. j. od uznesenia Okresného súdu Prešove zo dňa 20. 12. 2010, sp. zn. 41Tv/2/2010, odvolací súd uvádza, že sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v danej veci treba odškodnenie posudzovať podľa jednotlivých rozhodnutí, ktorými bol otec žalovanej najprv rehabilitovaný čiastočne (znížením trestu) a nakoniec úplne (zastavením trestného stíhania). Nemožno prehliadať rozhodnutie Vojenského obvodového súdu Prešov 4Rtv 46/91 z 5. 9. 1991 a z 10. 10. 1991 č. k. 4RTv 46/91, ktorým bol zmenený (znížený) trest uložený [REDAKOVANÉ] rozhodnutím Krajského vojenského súdu Košice z 14. 5. 1950 č. k. Ktr 406/50 na trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca. Rozhodnutie Vojenského obvodového súdu Prešov č. k. 4RTv 46/91, zo dňa 10. 10. 1991, ktorým bol otcovi žalobkyne zmenený (znížený) trest, je tým rozhodnutím, na základe ktorého sa v zmysle § 23 ods. 3 veta druhá zák. č. 119/1991 Zb. poskytuje odškodnenie a to len so zreteľom na rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami alebo novouloženými trestami, teda v danom prípade za trest odňatia slobody v rozsahu zníženia trestu 10 mesiacov. Odškodnenie za zrušenie pôvodného trestného rozkazu sa v dôsledku tohto

rozhodnutia malo vyplatiť za čiastočné zníženie trestu, t.j. za 10 mesiacov (pôvodne bol otec žalovanej odsúdený na 11 mesiacov, týmto rozhodnutím len na jeden). Od rozhodnutia Vojenského obvodového súdu Prešov č. k. 4RTv 46/91, zo dňa 10.10.1991, ktorým bol zmenený (znížený) trest uložený [REDAKOVANÉ], bolo potrebné počítať lehotu na uplatnenie odškodnenia v tejto časti (10 mesiacov), ktoré aj bolo uplatnené v roku 1994 a vyplatené bratovi a matke žalobkyne. Z tohto pohľadu je preto správny záver súdu prvej inštancie, že odškodnenia za 10 mesiacov trestu odňatia slobody (t.j. v rozsahu zníženého trestu z 11 na 1 mesiac), sa mohli oprávnené osoby (aj žalovaná) domáhať v lehote 3 rokov od tohto rozhodnutia (rozhodnutie Vojenského obvodového súdu Prešov z 10. 10. 1991 č. k. 4RTv 46/91), teda do roku 1994.

... Uznesením Okresného súdu Prešov z 18.6.2009 č. k. 5Nt/1/2009-32 bol zrušený aj výrok o vine a treste rozsudku Vojenského obvodového súdu Prešov z 10. 10. 1991 č. k. 4RTv 46/91, ktorým bol [REDAKOVANÉ] uložený trest odňatia slobody na 1 (jeden) mesiac nepodmienečne. Toto rozhodnutie, od ktorého žalobkyňa odvodzuje uplatnený nárok na odškodnenie, sa však nijako nedotklo rozhodnutia Vojenského obvodového súdu Prešov č. k. 4RTv 46/91, zo dňa 10.10.1991, v časti zníženia trestu uloženého [REDAKOVANÉ] rozhodnutím Krajského vojenského súdu Košice z 14.5.1950 č. k. Ktr 406/50, v tomto rozhodnutí vyjadreného uložením nižšieho trestu (namiesto 11 mesiacov 1 mesiac). Rozhodnutia Vojenského obvodového súdu Prešov z 10. 10. 1991 č. k. 4RTv 46/91 sa obnova konania týkala len pokiaľ ide o rozhodnutie o treste odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca; výrok tohto rozhodnutia znie: „... zrušuje sa výrok o vine a treste v rozsudku Krajského vojenského súdu Prešov sp. zn. 4Ktr 406/50 zo dňa 14.5. 1950 a Vojenského obvodového súdu Prešov z 10.10.1991 č. k. 4RTv 46/91.“ Vo výroku rozsudku Vojenského obvodového súdu Prešov z 10.10.1991 č. k. 4RTv 46/91 je pritom uvedené: „... sa odsudzuje podľa §§ 149/1, 92, 125 v. tr. z. k trestu odňatia slobody na 1 (jeden) mesiac nepodmienečne, pričom podľa § 39a ods. 2 písm. a) Tr. por. sa pre výkon trestu zaraďuje do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny“.

... Rozhodnutie Okresného súdu Prešov č. k. 5Nt/1/2009-32, zo dňa 18. 6. 2009, teda zrušilo trest odňatia slobody uložený na 1 (jeden) mesiac. Odškodnenia poskytnutého žalovanou na základe rozhodnutia Vojenského obvodového súdu Prešov z 10. 10. 1991 č. k. 4RTv 46/91 sa rozhodnutie o povolení obnovy a zrušení výrokov o vine a treste (v rozsahu

zníženia trestu o 10 mesiacov) v tomto konaní nijako nedotklo a nemohlo ovplyvniť ani počítanie lehoty stanovenej v § 24 ods. 2 zák. č. 119/1990 Zb., podľa ktorého nárok na odškodnenie treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká. Rozhodnutím odsudzujúcim na miernejší trest bolo rozhodnutie Vojenského súdu Prešov z 10. 10. 1991 č. k. 4 Rtv46/91 v časti uplatneného odškodnenia za 10 mesiacov, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25.10.1991. Trojročná lehota na uplatnenie nároku na odškodnenie (za týchto 10 mesiacov) odvodzovaná od tohto rozhodnutia teda uplynula 25. 10. 1994. Na základe rozhodnutia Okresného súdu Prešov č. k. 5Nt/1/2009-32 z 18. 6. 2009 sa žalovaná mohla domáhať odškodnenia len v rozsahu zrušeného trestu odňatia slobody na 1 mesiac, ktoré jej však žalovaná mimo tohto súdneho konania priznala a vyplatila.»

19. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 dospel k záveru, že krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na otázku, z akých dôvodov zamietnutie žaloby sťažovateľky okresným súdom považoval za vecne správne, ako aj na otázku, akými úvahami bol vedený pri vyslovení záveru o tom, že sťažovateľka uplatnila svoje právo po zákonom stanovenej lehote.

20. Podľa § 23 ods. 3 zákona o súdnej rehabilitácii odškodnenie v plnom rozsahu sa poskytuje len vtedy, ak bolo odsudzujúce súdne rozhodnutie úplne zrušené podľa druhého alebo piateho oddielu alebo také rozhodnutie bolo úplne zrušené podľa tretieho oddielu a poškodený bol oslobodený spod obžaloby. Ak dôjde len k čiastočnej zmene odsudzujúceho súdneho rozhodnutia, poskytne sa odškodnenie len so zreteľom na rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami alebo novouloženými trestami.

21. Podľa § 24 ods. 2 prvej vety zákona o súdnej rehabilitácii nárok treba uplatniť na súde v lehote troch rokov od právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia alebo

rozhodnutia odsudzujúceho na miernejší trest alebo rozhodnutia, ktorým sa trestné stíhanie zastavilo; inak nárok zaniká.

22. Ako z inak nesporných skutkových zistení krajského súdu vyplýva, otcovi sťažovateľky bol v rehabilitačnom konaní trest najprv v roku 1991 pri zachovaní výroku o vine znížený o desať mesiacov a v roku 2010 po tom, čo bol zrušený i výrok o vine, bolo trestné konanie zastavené, a tým bol zrušený i výrok o treste odňatia slobody na jeden mesiac. Tak, ako to uviedol i krajský súd, za tejto situácie vzniklo právo na odškodnenie oprávneným osobám v roku 1991 v rozsahu desiatich mesiacov a jedna z oprávnených osôb si toto právo i uplatnila. Sťažovateľka tak však nepostupovala, hoci bola rovnako oprávnenou osobou. Neskorším rozhodnutím Okresného súdu Prešov č. k. 5 Nt 1/2009-32 z 18. júna 2009, ktoré „zrušilo“ i zostávajúci trest odňatia slobody uložený na jeden mesiac, vzniklo právo na odškodnenie za stratu na zárobku otca sťažovateľky za tento zostávajúci mesiac. Aj ústavný súd sa preto stotožňuje so záverom krajského súdu, podľa ktorého odškodnenia poskytnutého žalovanou na základe rozhodnutia bývalého Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 RTv 46/91 z 10. októbra 1991 sa rozhodnutie o povolení obnovy a zrušení výrokov o vine a treste nijako nedotklo, a preto nemohlo ovplyvniť ani počítanie lehoty ustanovenej v § 24 ods. 2 zákona o súdnej rehabilitácii. Ústavný súd považuje vo veci sťažovateľky za podstatnú tú skutočnosť, že hoci k úplnej rehabilitácii jej otca došlo iba postupne, už prvé z rehabilitačných rozhodnutí, ktorým bol trest znížený, založilo právo oprávnených osôb získať odškodnenie. Opačný výklad, ktorý prezentuje sťažovateľka, považuje ústavný súd za formalistický, ktorý nezodpovedá účelu zákona tak, ako je vymedzený v § 1 ods. 1 zákona o súdnej rehabilitácii. Ostatne aj § 23 ods. 3 zákona o súdnej rehabilitácii predpokladá odškodnenie aj v prípadoch, ak dôjde len k čiastočnej zmene odsudzujúceho súdneho rozhodnutia vo výroku o treste (zmierneniu trestu), a to v rozsahu rozdielu medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a novouloženými trestami. Pre vec nie je podstatné to, či v roku 1994 bolo poskytnuté odškodnenie (za desať mesiacov výkonu trestu, o ktoré bol trest znížený) iným osobám a či išlo o osoby oprávnené, podstatné je to, že o odškodnenie v tomto rozsahu sa už v tom čase sťažovateľka ako oprávnená osoba (spolu so svojím vtedy ešte žijúcim bratom ako druhou oprávnenou osobou) uchádzať mohla. To je dôvod, pre ktorý sťažovateľka v konaní pred

krajským súdom neuspela a pre ktorý napriek tomu, že k úplnej rehabilitácii jej otca došlo skutočne až v roku 2010, a napriek tomu, že bol väznený nevinne počas jedenástich mesiacov, získala sťažovateľka odškodnenie iba za jeden mesiac.

23. Pretože ani ústavný súd nepovažoval z týchto dôvodov právny názor krajského súdu vyslovený v rozsudku č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017, ktorým odôvodnil potvrdenie rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 26/2012-72 zo 6. novembra 2014 z dôvodu jeho vecnej správnosti, za arbitrárny, svojvoľný či popierajúci účel a zmysel právnej úpravy zodpovednosti za škodu nesprávnym úradným postupom, sťažnosť sťažovateľky na porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

24. Pokiaľ sťažovateľka súčasne namietala porušenie základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 3 listiny a práva na odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru rovnakým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd poukazuje na to, že tieto ustanovenia nemožno vykladať tak, že by k ich porušeniu došlo aj v prípade, ak poškodený nedodrží zákonom stanovený postup uplatnenia práva alebo nesplní inú zákonom stanovenú podmienku. Pretože sťažovateľka uplatnila právo na odškodnenie po uplynutí zákonom predpísanej lehoty, je vylúčené, aby zamietnutím jej žaloby došlo k porušeniu týchto sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd preto odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 3 listiny a čl. 5 ods. 5 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 201/2015-87 z 28. septembra 2017 ako zjavne neopodstatnenú.

25. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2018